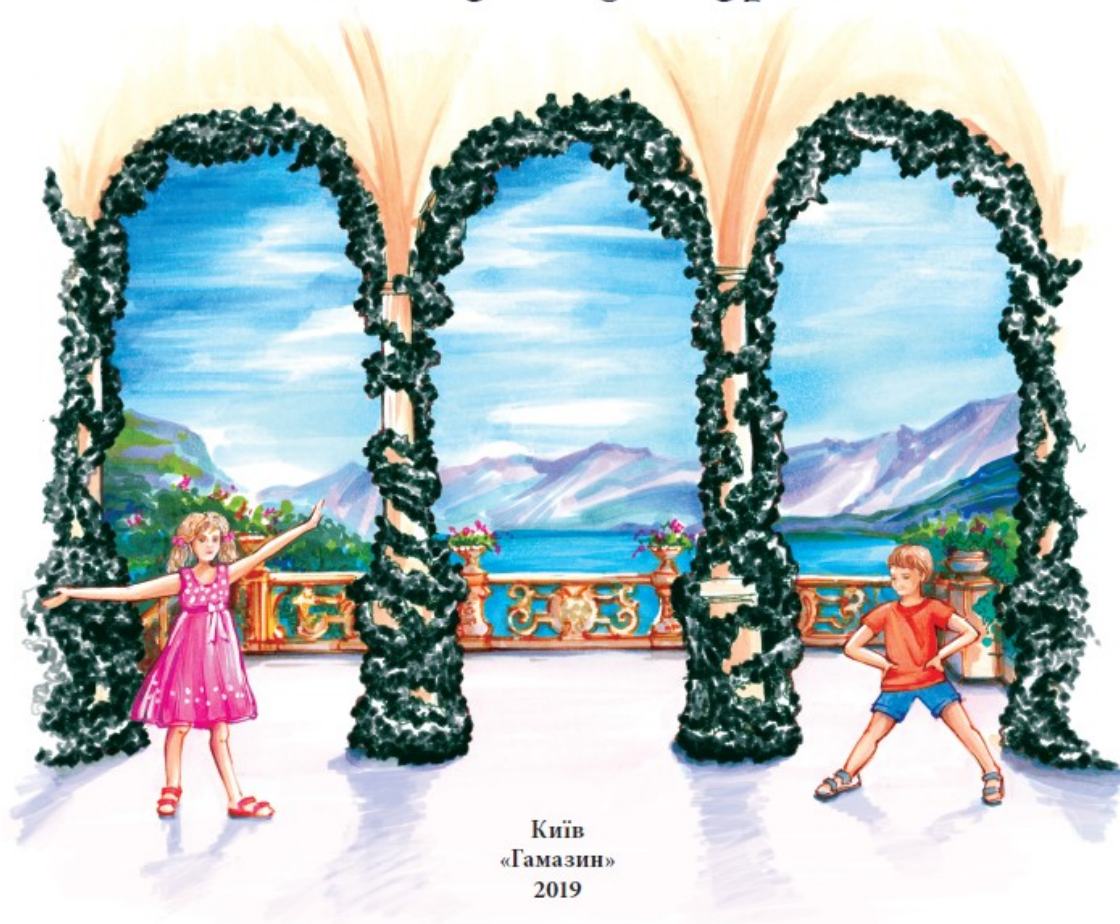

ілюстрації
Натадії Крячек

Анна Дьоміна

Легенди з мандрів

Київ
«Гамазин»
2019

Микита і я бігли наввипередки до кухні. Там на стіні висів паперовий літачок із ланцюжком хмаринок. Скільки хмаринок — стільки днів до наступної подорожі.

— Я перший! — вигукнув брат.

— Добре, сьогодні й так твоя черга, — буркнула я. — Але завтра — моя!

Микита взяв ножиці й обережно відрізав крайню хмаринку в ланцюжку. Залишилося ще чотири, а це значить, що за чотири дні наш літак здійметься в повітря й понесе назустріч новим пригодам! Тато, мама, Микита і я разом бували і в галасливих містах, і на теплих морях. Яюсь навіть на Говерлу піднялися! Кожної подорожі ми чекали, мов дня народження. Навіть більше! Бо день народження короткий, а подорожі — довгі і такі різні!

Я підійшла до холодильника й почала роздивлятися кольорові магнітики з попередніх мандрівок. Обережно зняла лондонський магніт, на якому хвилі Темзи розбивалися об опори Тауерського мосту.

— Місто, яке ввібрало в себе всі казки світу, — усміхнулась, обійнявши мене, мама.

— Чому?

— А ти тільки спробуй пригадати, скільки історій відбулося в Лондоні. Які казки чи книжки про Лондон ти знаєш?

Я замислилася.

— Пітер Пен!

— Паддінгтон! — Микита теж долучився до гри.

— Гаррі Поттер! — я не поступалася.

— Мамо, а чи є історія про те місто, куди ми летимо? — запитав Микита. — Про Оміш?

— Це не місто, а містечко, — виправила я. — Малюсіньке, значно менше від Лондона. Але там є море...

— І піратська фортеця! — додав Микита. — Напевно, має бути історія про піратів!

Мама замислилася.

— Думаю, є... Але я, на жаль, її не знаю... Ніколи не читала казок про Оміш — розвела вона руками.

У мене з'явилась ідея:

— А може... Може, ми самі знайдемо цю історію?

— Лесю, це як? — не зрозуміла мама. — Купимо книжку з хорватськими казками?

— Ні, підемо до фортеці і знайдемо! Послухаємо, що вона говорить... Камінці, вітер, хвилі... Вони обов'язково розкажуть!

— Так, будемо шукати підказки! Як детективи! — підхопив брат.

— Як ви добре вигадали! — мама погладила нас по головах. — Це фантастична ідея — привозити з мандрів не світлини чи горнятка, а справжні легенди!

Оміш, Хорватія

— Що, пірати, втомилися? — тато сперся на стіну фортеці Мірабели й витер піт з чола.

— Ні! — почав Микита карабкатися на мур. — Ура, фортеця захоплена!

Я визирнула з-за муру й завмерла. Висота трохи лякала, але краєвид був несамопитий: пасмо гір, помаранчеві черепичні дахи Оміша, річка Цетіна, що вилася змійкою, і лазурове море, на якому де-не-де білили вітрила.

— А ми піднінемося на ті скелі? — я вказала рукою на протилежний берег. — Може, там теж є фортеця?

— Якщо подужаєш, — усміхнувся тато.

— Тут так красиво, — замріяно промовила я. — Мені б хотілося, щоб у цій фортеці жила принцеса.

— А потім прийшов пірат і захопив її! — додав Микита.

— Ні-ні, усе було трохи інакше, — похитала головою мама.

— Як? — зацікавилися ми.

— А ось слухайте...

* * *

Колись давно на Балканському півострові жив собі король, у якого народилися сини-близнюки. Звали їх Зораном і Радомиром. Хоч були вони подібні лицем, удачею різнилися як сонце й місяць: Зоран видався сильним і відважним, а Радомир славився розумом і добротою. Король тішився, спостерігаючи, як підростають принци. Але надходив час обирати спадкоємця. Король поговорив зі своїми радниками, а потім покликав синів:

— Діти мої, настав час мені назвати ім'я наступного короля. Чекає на вас випробування, яке покаже, хто буде кращим правителем. Але присягніться, що хто б із вас не виграв, брат ніколи не піде війною на брата.

— Присягаємося! — виголосили принци.

Наступного дня королівська родина вирушила в подорож. Їхали вони довго, лісами й горами, аж дісталися до бурхливої річки Цетіни, що привела їх до самого моря. У принців аж дух перехопило, коли вони побачили, як розступилися смарагдові гори, а море зустріло їх шумом хвиль і криками чайок.

— Це рай на землі, — прошепотів Радомир, замружившись від сонця.

— Тут більше саява, ніж у королівській скарбниці, — додав Зоран.

Батько дозволив юнакам відпочити, поки його слуги розкладали королівський намет. Зоран відразу побіг до моря, кинувся в пінисті хвилі й поплав. Радомир влаштувався на березі й почав викладати з камінців хитромудрі візерунки.

— Сюди пасували б мушлі, — почувся тоненький голосок.

Радомир підвів очі. Перед ним стояла тендітна дівчина з блідою шкірою та пшеничним волоссям. Вона нагадувала новонародженого метелика.

— Хто ти? — запитав принц.

— Міла, Ваше Високосте, — відповіла незнайомка.

— А що це в тебе на щоках?

— Поцілунки сонця, — засміялася Міла, торкаючись веснянок. — Дивіться, якщо в середину візерунку додати мушлі, вийде герб вашої родини.

— А й справді, — здивовано погодився Радомир.

Пролунала королівська сурма, і Міла зникла в очереті так само непомітно, як і з'явилася.

— Плаваєш, як морський дракон! — похвалив король Зорана.

— Чудова робота! — поплескав він по плечу Радомира.

Королівський герб із камінців і мушель прикрашав морський берег.

— Що ви думаєте про ці гори? — запитав король, показавши на дві вершини, розділені річкою.

— Хороше місце для фортеці, — сказав Зоран, поглянувши на південну гору. — Усі вороги — як на долоні.

— Так, тут би добре жилося, — погодився Радомир. — У річці є питна вода, а в морі — риба.

— Правильно кажете, — король був задоволений. — А тепер ідіть, приготуйтеся до бенкету.

Увечері до берега пристали кораблі купців. На узбережжі влаштували пишне свято на честь принців. Зоран увесь вечір танцював із Драганою, високою дівчиною з чорним волоссям. Драгана була донькою заможного купця. Радомир удруге побачив Мілу. Її батько також був купцем. Сяяли зорі, жартам і танцям не було кінця. Принци і дівчата непомітно закохувалися.

Наступного ранку король покликав синів до себе:

— Сини мої, час дізнатися, якими будуть ваші випробування: по-перше, кожен має знайти собі дружину. По-друге, маєте обрати собі радників. А по-третє, зібрати підданих із рибальських селищ, і нехай вони зведуть на цих схилах споруди, що стануть втіленням вашого королівства. Я повернуся до вас за три роки. У кого буде краща споруда, той стане наступним королем.

— Я освідчуся Драгані, — промовив Зоран. — А радником зроблю її батька.

— Добрий вибір, синку, — похвалив король. — А ти, Радомире?

— Я попрошу руки Міли, — зізнався другий принц. — А потім піду в село й виберу там найбагатшого, найбіднішого, найстаршого й наймолодшого чоловіків. Це будуть мої радники.

— Ох, синку, намудрив ти, — насупився король. — Але роби, як знаєш.

Відgrimіли два весілля, і закипіла робота. Зоран почав будуватися на південь від річки, Радомирові залишився північний берег.

Поговоривши з радником, Зоран вирішив будувати фортецю на горі.

— Часу мало, — сказав купець, — треба, щоб піддані працювали як належить. Будьте суворі, Ваша Величносте. Майбутній король має показати свою силу.

— Обов'язково буду, — кивав головою Зоран. — У них не буде часу на лінощі. Башти мають бути високими, а стіни — міцними.

Радомир же тим часом відправив радників роздивитися місцину, і тепер вони вчотирьох стояли перед принцом.

— Ваша Величносте, будувати фортецю на такий неприступній скелі дуже важко, — зітхнули вони. — На це потрібні десятиліття...

— Добре, що в такому разі робитимемо? — запитав Радомир.

На цьому одностайність радників закінчилася. Чоловіки почали перекрикувати один одного й ледь не побилися: багатий сперечався з бідним, а старий кепкував із молодого.

— Тиша! — підняв руку принц. І вже лагідніше додав: — Зробимо перерву.

Слуги подали обід, а Радомир пішов до дружини.

— Даремно я покликав таких радників, — пошепки поскаржився він Мілі.

— Ні, це дуже гарна ідея, — палко відповіла вона. — Якщо переконаєш їх, переконаєш увесь народ. Тільки нагадай їм, що вони не такі різні, як їм здається.

— Але вони кажуть, що фортецю не вдасться збудувати, а яка ж іще споруда буде подібною до королівства?

Міла замислилася.

— Знаєш, не мури захищають королівство, а люди на них, — мовила вона. — Королівство може вистояти навіть без мурів, якщо кожен його житель боротиметься за нього до останнього, а не втече від першої стріли.

— Як ти гарно сказала, — повеселішав Радомир. — Здається, у мене є план. Повернувшись до своїх радників, принц виголосив:

— Ми не будемо будувати фортецю на горі. Хай під горою постане містечко, яке буде домівкою для кожного. Де кожен зможе знайти прихисток у разі небезпеки. Яке простоїть віки, хто б не став королем!

— Нехай буде так! — схвально відповіли радники.

Влітку будівництво на півдні й на півночі просувалося швидко. Камінь за каменем росли потужні мури, башти й будинки. Але настала зима з пронизливими вітрами й рясними дощами.

Радомир дозволив замерзлим і стомленим будівельникам відпочити, а Міла допомагала їхнім дружинам варити цілюще зілля, щоб подолати застуду. Заморські купці привезли їм теплі чоботи, а в селах зробили кожухи, що не промокали. Коли визирнуло сонце, будівництво північного містечка продовжилося.

— Ви маєте працювати краще! — тим часом командував Зоран змарнілим підданим. — Я не можу осоромитись, не закінчивши зведення фортеці!

Тієї зими Зоран втратив багатьох працівників. Він був у розпачі. І тоді з'явилися пірати. Радник Зорана якимось потайки зізнався принцу, що його племінник багато років грабував кораблі на заході. Але тепер справи у піратів кепські, тому за їжу й прихисток вони допоможуть будувати фортецю. Зоран у відчай пристав на пропозицію радника. Пірати виявилися на диво кмітливими. Робота на південній фортеці закипіла. Зоран віднині багато часу проводив із головним піратом.

«Майбутній правитель має бути вправним воїном!» — думав принц, а пірат вчив його бойовим премудроцям.

Нарешті настав день, коли король мав оглянути споруди. Радомир подивився на фортецю брата й зітхнув: неприступні укріплення гордо височіли на горі. Він звернувся до підданих:

— Дорогі мої! Мені дуже прикро, але боюся, що ми програли... Та все ж я безмежно вдячний вам, і тішуся, що нам вдалося побудувати це місто. Якщо буде воля короля, я залишуся тут правити ним і захищати кордони нашого королівства!

— Слава Радомиру! — радісно загудів натовп.

Король спочатку оглянув фортецю. Зоран ходив за ним і радісно усміхався, передчуваючи перемогу. Але, окрім міцних мурів, король зауважив також страх в очах підданих сина та їхній зморений вигляд. Настала черга Радомира. Хоч йому не вдалося збудувати фортецю, його місто було вдало спланованим, затишним і безпечним, а піддані Радомира всміхалися, коли бачили принца.

Подумав король і назвав своїм спадкоємцем Радомира.

— Бо могутній той, кого поважають, а не той, кого бояться, — пояснив він.

Страшенно розлютився Зоран:

— Хай буде так, — сказав він. — Але як не дістану багатства у спадок, здобуду його сам. Ця фортеця стане найбільшою піратською фортецю Адріатики. На суші, брате, ми тебе не чіпатимемо, — звернувся він до Радомира, — і на морі ми залишимо вам коридор. Але якщо побачимо твоїх купців у наших водах, хай начуваються.

Радомир був збентежений. Він боявся залишати своїх підданих біля піратської фортеці.

— Маю забрати вас до столиці, — повідомив він. — Хоч мені дуже прикро залишати наше місто...

— За нашим королем хоч на край світу! — вигукнув натовп.

Так, власне, і сталося. Радомир довгі літа правив королівством разом зі своєю дружиною Мілою. А Зоран зробився морським королем, і по всьому Середземномор'ю його ім'я вимовляли пошепки. Пірати звозили до південної фортеці найдивовижніші скарби, а в північному містечку оселилися їхні родини. І хоч скільки величних міст бачили пірати у своїх мандрах, але жодне з них не було влаштоване краще, ніж Оміш. Місто-домівка, збудоване з мудрості й любові, завжди чекало на них.

Озеро Комо, Італія

— Ух, нарешті ми в готелі, — зітхнула мама, відчинивши двері номера в італійському містечку Лекко. — Від такого відпочинку потім ще тиждень треба відпочивати.

— Це точно, — тато поставив на підлогу важкий рюкзак.

Сьогодні ми побачили багато цікавого, але дуже втомилися. До того ж Микита ледь не випав з борту пароплава в озеро, а я загубила улюблений обруч. Тож усі були не в гуморі. Тато заварив собі кави й пішов на терасу, мама зачинилась у ванній, брат скавав по кремезних готельних ліжках, а я сиділа набурмосена, навіть не переодягнувшись. Невдовзі мама вийшла з ванної й усміхнулася:

— Подивіться, який чудовий захід сонця! Не можу повірити, що ми бачимо цю красу на власні очі.

Тато обійняв її, і вони разом дивилися на величне озеро Комо. Золотава доріжка простяглася по воді, виблискуючи між урочистими кипарисами, на горах танцювали вечірні тіні.

— А знаєте що? — обернулася мама до нас. — Думаю, час вигадувати легенду.

В її словах була магія: Микита зупинився, а я всміхнулася.

— Ура! — вигукнув брат.

— Про що буде легенда? — зацікавилась я.

— А це ви мені скажіть, — хитро підморгнула мама. — Що вам сьогодні найбільше запам'яталося?

— Пароплав! — вигукнув Микита.

Тато пхикнув.

— Лебеді, — додала я. — Вони такі красиві! А ще тістечка... Ці, на «мар»...

— Марципанові. Так, добре, записую, — усміхнулася мама.

* * *

Увінчане короною Альп, уквітчане акаціями й гліциніями, спочиває на півночі Італії озеро Комо — найпрекрасніше зі світових озер. Сонце щедро посипає золотом його води, барвисті будиночки й величні віли щодня милуються собою у його свічаді. Щообіду луна Божого благословення котиться від дзвону на старій церкві аж до крижаних вершин і гірських струмків. А ще на Комо живуть лебеді, в яких є своя легенда. Легенда, яку матусі-лебідки переказують своїм діточкам.

Колись на березі озера в одному із затишних будинків жила дівчина, яку звали Луїзою. Її волосся завжди пахло польовими квітами, а посмішка сяяла, як лід на вершині Альп різдвяного ранку. Вона часто допомагала батькові в кондитерській.

Ось і того весняного дня вона кружляла біля прилавка, загортала в тонкий папір пахучі марципанові тістечка і співала. Там її й побачив сер Вінсент, заможний граф, що приїхав відпочити на Комо. Побачив і закохався до нестями.

Наступного дня він помчав до Мілана, знайшов там найталановитішого ювеліра й незабаром з'явився перед Луїзою з обручкою, гідною пальця самої королеви. Дівчині теж дуже сподобався іноземець із країни снігів і туманів, тож вона погодилася вийти за нього заміж.

Але в маєтку сера Вінсента красуню полонила журба. Вона кохала свого чоловіка, але невимовно сумувала за барвистими берегами Комо. Ніщо не могло повернути усмішку на її обличчя, а нескінченні тумани позбавили її голосу — замість співу з її вуст зривався тільки хрип.

Вінсент не міг надовго залишити маєток, та все ж однієї ночі він помчав до північних гір, де, подекували, жила сама Діва Озера. Наступного вечора, коли суворий вітер приносив колючий сніг, Діва Озера постала перед графом, розколовши кригу на Великому Ставі.

— Дитя моє, я знаю, чому ти прийшов. Луїза тужить за домівкою, бо Діва Озера Комо, моя сестра, не хоче її відпускати. Журба твоєї коханої виліковна, але всьому є своя ціна... На Різдво до вас прийде гостя, і відтоді кожен місяць летітиме за рік, аж поки не здійсниться її перше бажання. Чи ти, Вінсенте, готовий до цього?

— Так, тільки б моя дружина знову була щасливою! — палко промовив Вінсент.

— Нехай буде так! — урочисто виголосила Діва Озера, і луна повторила її слова. Луїза зустріла чоловіка усміхненою. А різдвяної ночі, коли сніг знову вкрив землю, на світ з'явилася їхня донька, яку назвали Роуз. Луїза безтурботно обіймала крихітку, а Вінсент стривожено сновигав кімнатою. Останні місяці були сповнені щастя й любові, але тепер батько заклопотано дивився на Роуз. «Схоже, високою буде ціна Диви Озера... Та що ж, зроблю все, що в моїх силах. Хіба може таке янголятко хотіти чогось, окрім гарної ляльки й мереживного платтячка?»

Однак у маєтку почали коїтися дивовижні речі. Дівчинка справді росла дуже стрімко, і хоч як батько намагався їй догодити, у відповідь завжди чув: «Ні!» Він приносив донечці брязкальця, а вона вже майструвала замки з камінців, він замовляв у майстрів ляльки й фігурки звірят, а Роуз бігала по парку, зробивши собі коника з гілляки. Вона завжди знала, чим себе зайняти, а всі іграшки й солодощі роздавала дітям бідняків. Луїза тільки зітхала, не розуміючи, чому час тепер летить із блискавичною швидкістю, натомість Роуз тішилася своїм коротким дитинством.

Аж одного квітневого дня, коли на став прилетіли лебеді, дивна тінь промайнула по обличчю Роуз, яка вже була майже дорослою. Недобре передчуття з'явилося у Вінсента, а його донька виголосила:

— Як би я хотіла бути однією з них!

Тієї ж миті руки Роуз стали крилами, і вона перетворилася на тендітну лебідку. Мати пронизливо закричала, а батько затулив обличчя руками.

Увечері граф розповів дружині про свій договір із Дивою Озера. Луїза тільки хитала головою.

— Я збудую для Роуз дім над ставом, — обіцяв чоловік. — Там вона буде в безпеці.

Щойно почало світати, жінка прийшла до ставу.

— Донечко! — покликкала вона, і молода лебідка підпливла до берега.

Луїза пестила Роуз по голівці, і сльози котилися по її щоках. Зібравшись із духом, вона промовила:

— Роуз, любя, лети спершу на південь, далі на схід, над морем, над височезними горами, аж побачиш найпрекрасніше озеро на світі. Тільки магія південного озера розвіє чари північного...

Лебідка піднялася в небо, зробила коло над рідним парком і зникла у височині. Довго летіла Роуз, її супутниками були лиш стрімкий вітер і рясний дощ. Нарешті побачила вона озеро, від якого затріпотіло серце, найпрекрасніше й найдивовижніше, увінчане короною Альп на півночі, уквітчане акаціями і гліциніями на півдні. Це було Комо. Спочатку Роуз трималась осторонь інших лебедів, адже не знала, як вони приймуть незнайомку. Зате вона часто розважала дітлахів, кружляючи біля берегу, і навіть заможні пані, що пили каву на терасах своїх палаццо, усміхалися молодій лебідці. Поволі Роуз почала підпливати ближче до інших лебедів.

— А вона хоч і людина, але краща від Джузеппе! — сказала старша лебідка.

Роуз стало цікаво, хто такий Джузеппе. І тоді лебеді розповіли їй дивовижну історію про хлопця, який допомагав сусідові-кондитеру. Якимось він грубо відігнав родину лебедів, що під'їдала крихти тістечок на порозі кондитерської. І тоді Діва Озера Комо перетворила Джузеппе на лебедя, щоб він навчився у птахів гідної поведінки. Бо лебеді дуже вірні, а у пташиній родині сильніші завжди захищають слабших. Відтоді Джузеппе щоранку припливає до кондитера і просить смачні крихти ранкової випічки.

«Мені треба з ним поговорити!» — подумала Роуз і чимдуж попливла шукати хлопчину-лебедя.

Нарешті Роуз побачила його: білосніжний лебідь сидів на сходах, самотньо спостерігаючи за рибалками, що веслували на інший берег. Вони зустрілися поглядами, і невидима струна простяглася між ними. Молодий лебідь легко опустився на воду й попрямував до Роуз. Не відводячи погляду одне від одного, почали вони кружляти по воді. Час, що до того летів так стрімко, зупинився. Люди на набережній затамували подих, спостерігаючи, як народжується любов. Навіть дітлахи забули про морозиво, що тануло від спеки. Лебеді відпливали далі від берега, кружляючи дедалі швидше в золотавому мареві. Скільки грації, скільки краси було в їхніх рухах!

Раптом на набережній почувся зойк: захоплені грою, птахи не помітили пароплав, що прямував на них. Лебідь грізно розправив крила, прикриваючи лебідку...

Роуз отямилася від галасу.

— Людина за бортом! — кричав хтось.

У ту ж мить сильні руки підхопили дівчину й підняли на палубу. Приголомшена Роуз помітила, що знову прийняла людську подобу. Неподалік відкашлювався вродливий юнак. Одна його рука була поранена. А в повітрі, виблискуючи на сонці, розліталися білосніжні пера.

Роуз і Джузеппе одружилися у старій церкві на березі Комо. На весілля приїхали батьки Роуз, а старенький дідусь-кондитер пригощав гостей найсмачнішими марципановими тістечками. Аромат квітів наповнював повітря, а дзвін розносив Боже благословення над водним свічадом, над пальмами, аж до суворих Альп, що потайки усміхнулися.

Варшава, Польща

Мама, Микита і я втікали від сірої хмари, яка ось-ось мала пролитися дощем. Польська столиця жила своїм галасливим життям: автомобілі сигналили в корках, перехожі поспішали на обід...

— Давайте зачекаємо тут! — мама показала на під'їзд старого будинку, і ми заховалися під його дахом. — Тато скоро за нами приїде.

Притиснувшись до мами, ми з Микитою дивилися, як небо розрізала блискавка, а порив вітру вихопив з рук чоловіка парасолю. За мить на місто впали перші краплі дощу.

— Ой, дивіться! — Микита показав на двері, біля яких ми стояли. — На них луска!

Старовинні двері насправді вкривав ледь помітний золотий візерунок, що нагадував риб'ячу луску.

— А й справді, — кивнула мама. — Може, це тому, що Варшава — місто русалок?

— Як це? — здивувалися ми. — Тут же немає моря!

— Моря немає, а русалки є, — усміхнулась мама. — Кажуть, вони охороняють місто. Коли закінчиться злива, поїдемо з вами на площу Ринок, де стоїть фонтан з русалкою. А поки що... Давайте вигадувати легенду?

***

Чи звертали ви увагу, скільки у вашому місті дверей? Вузеньких і височезних, нових і старих... Кожні з них відкривають шлях до нового світу. Кожні ховають якість таємниці.

За одними дверима жив хлопчик Кирилко. Колись він багато усміхався, але тепер з нього висотувало сили давнє закляття, яке багато років тому наклала зла відьма на його рід. Спочатку це були тоненькі нитки, що оплітали його ручки й ніжки. Із часом вони міцніли, аж перетворилися на важезні кайдани, що не давали Кирилкові поворухнутися.

— Як зняти ці кайдани? — питали батьки лікарів.

Але ті лише розводили руками.

Однієї ночі Кирилко не міг заснути і тихенько плакав. Він так мріяв побігти за повітряним змієм чи злетіти на гойдалці в парку аж до неба! Він любив цей світ і хотів радіти йому, як всі діти. Хотів — і не міг.

— Кирилко, не плач! — почулися раптом тоненькі голоси.

— Хто тут? — здивовано запитав хлопчик.

— Це ми, твої янголята, — мовили голоси. — Міш і Сіма.

Кирилко придивився і побачив їх у темряві. Сріблясті хлопчик і дівчинка літали над його ліжечком.

— Ми приходимо до тих, хто дуже сильно потребує нашої допомоги, — пояснили янголята. — Кирилко, віднині ти не будеш сам! Ми завжди будемо поряд!

— Дякую! — хлопчик перестав плакати. — А може, ви знаєте, як зняти закляття?

— Ох, на жаль, ні. Але ми запитаємо у наших братів та сестер! — пообіцяли янголята.

Вони погладили Кирила по голові, і хлопчик міцно заснув.

Наступного вечора янголята знову відвідали Кирилка. Хлопчик з надією дивився на сріблястих друзів.

— Ми дізналися, що побороти закляття складно, — почала Сіма.

— Але можливо, — продовжив Міш. — Кажуть, за горами, за лісами, у чарівному місті колись жили русалки. Ці русалки вміли ходити по суші...

— Невже так і ходили на хвості? — здивувався Кирилко.

— Кажуть, що вони тоді могли одним махом замінити хвіст на ноги... Та не в тім річ. Русалки нібито зробили чарівний еліксир, який розбиває навіть найпотужніші чари. Вони сховали еліксир за найстарішими дверима міста. Тільки от біда — ніхто не знає, як виглядають ті двері, та й ключ від них давно загубився.

— Треба їхати до того міста! — пожвавився Кирилко. — Я скажу батькам, вони неодмінно щось придумують!

Уранці хлопчик розповів мамі і татові про далеке чарівне місто, в якому є русалчин еліксир.

— Що ж, якщо тільки так ми можемо врятувати Кирилка, треба збиратися в путь! — вирішив тато.

Родина спакувала речі і вирушила в далеку мандрівку.

Нове місто відразу сподобалося Кирилкові. За вікном проїжджали машини, сонячні промені весело стрибали по черепичних дахах. Навіть мама тут частіше усміхалася, особливо коли насипала зернятка голубам за вікном.

Одного разу голуб сидів на вікні Кирилка до самого вечора. Коли мама вийшла з кімнати, він заговорив:

— Гру, гру, я чув твою історію! Це ти хлопчик, для якого янголятка Міш і Сіма шукають русалчин еліксир?

Кирилко лише кволо кивнув головою на знак згоди.

— Коли я був маленьким, мій дідусь оповідав, що у давні часи русалки товаришували з гномами, — сказав голуб. — Може, гноми знають щось про чарівний еліксир?

— А де тих гномів шукати? — запитав Кирилко. — Я надто слабкий, щоб вирушити до них...

— Ми вирушимо, — сказали Міш і Сіма. Вони непомітно з'явилися в кімнаті і все чули. — До міста гномів неблизька дорога, але нам до снаги її подолати.

— Я полечу з вами, — сказав голуб. — До річч, мене звати Гуль-гуль.

— Дякую, Гуль-гулю, — усміхнувся Кирилко.

Янголят і Гуль-гуля не було кілька днів. Кирилко з надією дивився у вікно, за яким пропливали хмаринки. Помаранчеві — зранку, білі — вдень, рожеві — на заході сонця. Інколи хлопця навідували горобці та інші голуби, але від Гуль-гуля не було жодних новин.

Аж ось одного дня вони з'явилися. Усі троє.

— Ох і важко було домовитися з гномами! — видихнув Міш.

— Але нам вдалося! — гордо підняв голову Гуль-гуль.

— Гноми — вправні ковалі, майстри своєї справи! — почала Сіма. — Вони пообіцяли викувати нам новий ключ від русалчиних дверей. Але щоб викувати ключ, потрібно дуже багато зробити. По-перше, цей ключ можна викувати тільки з чарівної руди. Щоб виміняти у гномів шматочок руди, доведеться принести їм мішок, вщент заповнений грошима. Але це ще не все. Щоб розпалити піч гномів, знадобиться багато іскор добрих справ, зроблених заради тебе, Кирилку, — і вона показала хлопчику каганець.

— А як потім знайти двері, що відчиняє ключ?

— Про це гноми не розповіли. Сказали тільки, що для цього потрібно багато хороших слів. — Міш показав другий каганець. — Сюди ми будемо збирати всі побажання, всі хороші слова, які люди скажуть тобі.

— Ох, це так складно, — зітхнув хлопчик. — Де ж знайдеться стільки грошей, добрих слів та вчинків? — розгублено запитав він.

— Заради тебе ми облетимо багато міст і містечок. Будемо стукати в кожні двері. Але і ти маєш нам щось пообіцяти!

— Що?

— Вір у нас! Тільки твоя віра зробить наші крила сильними, щоб ми могли витримати цю довгу подорож! То як, обіцяєш?

— Звісно! — радісно відгукнувся Кирилко. — Дякую вам!

І вони полетіли. Хлопчик довго дивився їм услід.

Кожного ранку Кирилко прокидався й усміхався мамі. Попри те, що кайдани тиснули дедалі більше, він вірив. Він згадував, як легко злітали над його ліжечком янголята, і від щирого серця бажав їм успіху.

А Міш, Сіма та Гуль-гуль тим часом мандрували світом. Різні люди їм зустрічалися. Хтось відводив погляд, і тоді на очах янголят бриніли сльози. Та більшість людей радо допомагала їм. Хтось кидав монету до мішечка на шиї Гуль-гуля. Хтось гукав: "Біжу для Кирилка!" — і тоді до каганця Сіми падала чарівна іскра. Хтось тихо шепотів молитву: "Дай, Боже, здоров'я" — і тоді світло в каганці Міша сяяло яскравіше.

Проминула весна, облетів яблуневий цвіт. Гарячею хвилиною прокотилося літо, в садах налилися груші. На котячих лапках прокралася осінь, засипала міста мозаїкою листя. Янголятка не відчували втоми і мчали далі. За ними поспішала пташина зграя — Гуль-

гуль уже не міг сам нести всі монетки, за ним слідом летіли і голуби, і синички, і горобці. Навіть кілька чайок приєдналося.

Тільки коли в містах почали кружляти сніжинки і мерехтіти веселі вогники на ярмарках, янголятка спустилися на площу Ринок у місті гномів. Настав вечір, годинник на ратуші пробив шість разів — і до них вийшов голова гномів Іларій.

— Ми зробили все, як ти сказав, — урочисто промовив Міш.

Птахи за його спиною злетілися і почали зсипати разом монети. Вийшла гірка, що сягала решіток на вікнах ратуші.

— Добре, — кивнув Іларій, — нехай буде так.

Після його слів монети розчинилися в повітрі, ніби їх і не було! А на їхньому місці тепер лежав невеличкий шматочок металу — чарівна руда гномів.

Іларій підняв шматок руди і покликав янголят за собою. Вони подякували птахам і рушили за Іларієм до маленьких дверцят у підвалі ратуші. Там починалися підземелля гномів.

Довго йшли Міш та Сіма темними лабіринтами. Аж ось нарешті опинилися в печері, де стояла згасла піч і лежало ковальське приладдя. Біля печі вже чекали інші гноми.

— Давно її не розпалювали, — зітхнув старий гном. — Не знаю, чи вийде...

— Має вийти, — впевнено сказала Сіма і подала гномам свій каганець.

Іларій висипав іскри до печі. Вони тьмяно жевріли.

— Будь-ласочка... — Сіма склала долоні і заплющила очі.

Вона згадувала всіх, хто зустрівся їм на шляху. Завдяки цьому всі люди, які робили добрі справи для Кирилка, згадали про нього. “Нехай Кирилко переможе!” — прошепотів молодий лікар. “Хай у Кирилка все буде добре”, — сказала старенька вчителька. “Кирилко, бажаємо успіхів!” — в унісон вигукнули близнята, які малювали для нього янголят. Іскри востаннє потьмяніли — а потім спалахнули яскравим сяйвом!

— Хо-хо, вдалося! — зрадів Іларій.

Тепер гноми-ковалі взялися до справи. Вони розігріли руду і почали кувати. А потім шліфували, майстрували, шепочучи таємні примовляння. Сіма та Міш захоплено спостерігали за ними.

— Готово — Іларій урочисто віддав ключ янголяткам. — А тепер — найскладніше, — із цими словами гном простягнув Сімі і Мішу невеличкий ліхтар зі свічкою всередині. — Ви маєте запалити цю свічку за допомогою всіх добрих слів, які зібрали. Тільки її світло зможе вам вказати на двері, за якими схований еліксир. Але знайте — у вас мало часу. На світанку ця свічка згасне, тож поквартесья!

Міш і Сіма низько вклонилися гномам, взяли каганець, ліхтар і ключ — і полетіли. Вони минали засніжені поля і ліси, дороги змійкою плелися десь внизу... Аж ось вони приземлилися на площі, біля фонтану з русалкою. Годинник на вежі вдарив три рази.

— Запалюй ліхтар! — сказала Сіма.

Міш обережно нахилив каганець — і вогники перетекли в ліхтар, запаливши свічку.

— А тепер — шукати двері! — вигукнули разом янголятка.

Вони кружляли по місту, зазирали на кожную вулицю і в кожен провулок. Світло ліхтаря відбивалося від скелець і золотих орнаментів.

— Знайшли! — радів Міш.

Але за хвилику вони бачили, що помилилися.

Янголята страшенно втомилися, але не могли спинитися ані на мить. Довга зимова ніч добігала кінця. Чорне небо почало синіти, а це означало, що світанок близько.

Аж раптом Сіма побачила їх — непримітні дерев'яні дверцята, обплетені лозою. Щойно промінь світла торкнувся їх, дверцята засяяли, на них танцювали хвилі і бігла сонячна доріжка.

— Урааа!

Затамувавши подих, янголята вклали ключ у замок і прокрутили три рази. Замок зарипів — і двері відчинилися. Всередині була крихітна комірчина з пустими полицями. Лише на одній із полиць стояв яскраво синій еліксир. У ньому мерехтіли золотаві вогники.

— Ніби зоряне небо у флаконі... — прошепотіла Сіма.

Коли вранці батьки зайшли до кімнати, вони не повірили власним очам. Вперше за довгий час Кирилко сидів у ліжку й усміхався до них. Кайдани зникли, закляття луснуло, мов мильна бульбашка!

На вікні воркував Гуль-гуль та інші голуби, а десь там, високо над містом, у радісному танку кружляли Сіма, Міш та їхні друзі-янголята.

Тенерифе, Канарські острови, Іспанія

Машина піднімалася вище й вище, минаючи круті повороти. Микита захоплено пищав, а нам із мамою перехоплювало подих від страху. Океан залишився десь унизу, а за ним і соснові ліси. Ми піднялися над хмарами. Навкруги простягалися чорно-руді лавові поля, а перед нами височів вулкан Тейде. Навіть небо на такій висоті було геть інше, нестримно синє. Щойно машина зупинилася, ми вискочили й кинулися роздивлятися справжні шматочки лави. Ховаючись за величезними вулканічними брилами, я відчувала себе, мов на Марсі.

— Ми тебе знайшли! — засміявся тато.

— Мамо, іди до нас! — покликав Микита.

Мама приклала палець до вуст:

— Ви зауважили, яка тут тиша? Якщо прислухатися, здається, можна почути голос самого Тейде...

— І що він тобі каже?

— Скоро дізнаєтеся! — прошепотіла мама.

* * *

У прадавні часи острів Тенерифе заселяли племена гуанчі. Вони мешкали в печерах, уміли говорити без слів і розуміли мову тварин. І не було на всьому Тенерифе друзів кращих, ніж Айя і Кьяра. Айя був молодшим сином чоловіка з племені Таоро, а Кьяра — донькою вождя Таоро. Разом мандрували вони схилами вулкана Тейде, збирали соковиті фрукти в пальмових гаях і будували замки з чорного піску на березі океану. Пройшли роки, і Кьяра стала найвродливішою дівчиною Тенерифе. В її очах причаїлася безодня океану, а коси плелися північними вітрами. Одного дня Айя зрозумів, що закохався в подругу. Але коли він зізнався у своїх почуттях, Кьяра тільки зітхнула:

— Мій брат дуже хворобливий, — сказала вона, — і може статися так, що мій чоловік буде наступним вождем Таоро. Не знаю, чи дослухається батько до голосу мого серця... Він буде дуже прискіпливим.

Але все ж Айя наважився прийти до вождя й попросити руки Кьяри.

— Що ж, — відповів вождь. — Я бачу, що відваги тобі не бракує. Але щоб одружитися з моєю донькою, маєш довести, що можеш стати добрим вождем. Для цього принеси мені найбільший скарб Тенерифе. Якщо виконаєш це завдання, віддам Кьяру за тебе.

Айя вклонився правителю й пішов до своєї родини попрощатися. Батьки обійняли його і побажали успіхів, старші брати лише гмикнули, а потім юнак залишився наодинці зі стареньким дідусем, якого завжди найбільше любив.

— Ох, Айє, мій улюблений онуку, — промовив дідусь. — Ти ніколи не забував про мене, завжди приносив мені найсолодші плоди й найсмачніші дари моря. Прийшов час подякувати тобі, — дідусь легенько дмухнув на юнака й прошепотів: — Цим передаю тобі дар розуміти не лише тварин, а й стихії острова. Запитай, коли будеш у розпачі, і почувеш їхню відповідь у шепоті вітру...

Айя сердечно подякував і наступного ранку вирушив на захід, до океану, адже чув від старих легенди про величезні кораблі, які пропливали колись біля острова. Кажуть, їх будували самі боги. Багато років тому один із них розбився біля гігантських скель на західному узбережжі Тенерифе. Подейкували, що Лос Гігантес — велетенські брили — заховали його скарби у своїх надрах, і часом вода сяє, віддзеркалюючи золото й діаманти.

Отже, Айя спустився на чорний пляж, який охороняли суворі скелі. Він свиснув — і на хвилях показався його друг, дельфін Тіко.

— Допоможи мені, — попросив юнак. — Я маю дещо відшукати.

Тіко погодився й підставив свій плавник.

Айя вчепився за друга, і вони помчали, здіймаючи бризки. Юнак вдивлявся в темні води океану, але нічого не бачив.

— Що ми шукаємо? — нарешті прошебетав Тіко.

— Мені потрібно знайти найбільший скарб Тенерифе. Як гадаєш, що це може бути?

— А, це легко, — відповів Тіко. — Для мене найбільшим скарбом є риба, що живе у водах навколо острова, і мої сильні плавники, що дозволяють полювати на неї. Але скарбів, що шукають люди, я не бачив.

Опинившись на березі, Айя згадав про подарунок дідуся.

— Агов, гіганти! — щосили закричав він. — Це правда, що ви сховали скарби з корабля? Луна прокотилася берегом, повторюючи слова юнака. І тоді океан відповів хвилиною, загуркотівши камінцями на березі.

— Ні, — почув Айя, і його обличчя оросили солоні бризки.

— Отже, це просто казки, — розчаровано зітхнув юнак.

— Думаю, тобі треба пошукати на суші. Запитай у косуль, вони зазирають до найнепрístupніших ущелин, — порадив Тіко.

Айя послухався дельфіна: відпочив трохи й подався з Лос Гігантес угору, шукати косуль поміж скелями. Невдовзі юнак запримітив їх.

— Агов! Покажіть мені, будь ласка, найбільший скарб Тенерифе, — гукнув Айя.

— Слідуй за нами, — відповіли косулі.

Айя дерся по скелях, чіпляючись за чагарники. Океан шумів десь унизу, сонце припікало голову. Аж раптом косулі зникли. Айя здивувався, але за хвилину побачив вузький вхід до темної печери. Юнак прудко проліз усередину.

Коли очі трохи звикли до темряви, Айя зауважив ледь помітний блиск углибині.

«Це і є скарб!» — зрадів юнак. Але, підійшовши ближче, він зрозумів, що це всього лише соляний стовп, на якому блищать краплі води.

— То що ж ви хотіли мені показати? — запитав юнак у косуль.

— Оцю печеру, — відповіли вони. — Тут є вода і сіль, тут ми ховаємося від спеки...

— Такі скарби я змалечку бачив, — розчаровано зітхнув Айя. — Тобто, дякую, печера гарна, але не те я шукаю...

Вибравшись із печери, Айя відчув легенький подув бризу.

— Чи знайду я скарби у печерах? — закричав юнак.

— Ні, — проспівав вітер, що прокотився розщелинами.

— Запитай-но в орла, — підказала одна з косуль. — Він, кажуть, навіть над кратером Тейде літає.

Айя попрямував уверх. Його шлях був довгим. Сонце сходило й сідало, а юнак крокував далі. Йому здавалося, що невдовзі він досягне неба. Айя минав пальмові гаї й соснові ліси, аж піднявся до самої Кальдери, давнього кратера Тейде. Новий кратер височів перед ним. Айя розвернувся й побачив орла, що ширяв над ним.

— Агов! — закричав юнак. — Допоможи мені, благаю! Орел здивовано поглянув на нього й опустився поруч.

— Нечасто бачу тут людей, — відповів птах.

— Я шукаю скарб, — пояснив Айя. — Ти все бачиш із висоти свого польоту. Прошу, розкажи, де мені знайти те, що є найціннішим на Тенерифе! Я ладен на все, навіть шукати в жерлі вулкана...

— Не раджу цього робити, — усміхнувся птах. — Річ у тім, що ти не розумієш, що саме шукаєш. Тому спочатку тобі треба набратися мудрості. А вона тут, у цьому місці. Просто сядь обличчям до дідуся Тейде й дуже-дуже попроси, щоб він поділився з тобою мудрістю Тенерифе.

— Дякую, — недовірливо відповів Айя. І лише тоді зрозумів, що здалося йому незвичним: на Тейде не було вітру. Взагалі. Не шуміли хвилі, не тріпотіли навіть сухенькі кущики. Тільки тиша, що аж бриніла у вухах, і безкрайне блакитне небо над чорно-рудими лавовими полями.

— Тейде, чи скарб у тебе? — гукнув Айя. Але відповіді не було. Жодна піщинка не ворухнулася на цій вигорілій землі.

Юнак хотів знову покликати орла, але той уже зник за обрієм.

Засмучений, втомлений Айя опустився на землю, умостившись так, щоб бачити верхівку вулкана. Старий Тейде курих свою люльку, пускаючи білий дим. Айя набрав повні груди холодного повітря. Тривоги й розчарування поволі покидали його. Айя дослухався до свого серця і, здається, чув голос вулкана, що промовляв до нього. Юнак дізнавався про те, як острів без єдиної річки залишається таким зеленим. Про хвилі, сонце, вітри й лавові поля... Айя тепер розумів саму суть Тенерифе. І відчував його силу в собі.

Коли Айя повернувся до вождя, той ледь упізнав його: перед ним стояв не хлопчик, а міцний засмаглий чоловік з обвітраним обличчям.

— Володарю, — низько вклонився Айя. — Я не приніс вам скарбу, про який ви просили. Тому що Тенерифе і є нашим найціннішим скарбом! Океан, що приносить прохолоду й годує нас. Сонце, що дарує своє тепло. І, звісно ж, дідусь Тейде, що управляє всім життям на острові... Немає й ніколи не буде іншого такого місця на землі!

Вождь широко усміхнувся:

— Це слова, гідні майбутнього правителя, — сказав він. — Айє, ти довів, що будеш хорошим чоловіком для моєї доньки!

* * *

— Спіймав! — вигукнув Микита.

Він сидів на широкому підвіконні нашої кімнати й тицяв у сліди дощових краплинок на вікні.

— Дивись, не випади, — за звичкою сказала я й чхнула.

Осінь панувала в місті: пора опалого листя, мокрих ніг і нежитю. Але я намагалася не думати про те, що проґавлю день народження подружки й осінній бал у школі. Я витягла з шухляди альбом. На його сторінках буяло барвисте літо, а молоді хлопці й дівчата Таоро танцювали біля підніжжя вулкана. Що б іще мені намалювати? Може, як Айя з Кьярою упіймали гігантську рибу? Чи додати трохи казки — хай літають на драконах? Малюючи, я знову поверталася в нашу прекрасну мандрівку: океан шумів у вухах, пальми шелестіли

своїм листям. А потім вирушала подумки ще далі, на сотні років назад. Персонажі моїх замальовок оживали, сміялися, гралися в піжмурки на рідному Тенерифе... Вигадані нами легенди ставали правдою.

